

**PIEKSÄMÄEN KAUPUNKI
SOSIAALITOIMI
KOTIIN ANNETTAVAT VANHUSPALVELUT
11/2008**

KOTIHOITO

Kotihoidoyksikön toiminta-ajatuksena on järjestää hoitoa ja huolenpitoa asiakkaille, joiden toimintakyky ja itsestään huolehtiminen on alentunut ikääntymisen, sairastumisen, vammautumisen tai muun syyn vuoksi. Kotihoito tukee ja auttaa asiakasta tehtävissä, joista hän ei itse suoriudu niin, että asiakkaalla olisi hyvä elämä omassa kodissaan mahdollisimman pitkään parhaalla mahdollisella tavalla kaupungin voimavarojen puitteissa.

Hoidon tarkoituksen lähtökohtana on asiakkaan omien voimavarojen vahvistaminen ja häntä tuetaan ja ohjataan selviytymään mahdollisimman omatoimisesti päivän askareista ja hoitotoimenpiteistä.

Kotihoidon palveluissa noudatetaan tasa-arvoisuuden periaatetta suhteessa kunnan mahdollistamiin resursseihin. Julkisen kotihoidon rinnalla toimii yksityisiä palvelun tuottajia.

Jokaisen asiakkaan kohdalla kartoitetaan ja arvioidaan, mikä on tarkoituksenmukaisin järjestely hoidon ja hoivan toteutuksessa. Kotihoidon tiimit päättävät sisällään kuka hoidon toteuttaa. Henkilöstö kirjaa ajantasaiset tiedot asiakaskäynneistä Pegasos-asiakastietojärjestelmään ja lisäksi käytetään asiakkaan kotona pidettävää viestivihkoa sekä hoitajien raportointivihkoa.

Palvelun piiriin ottamisen kriteerit

1 Palvelun tarpeen arvioinnissa käytetään RaVa -toimintakykymittaria ja tarvittaessa MMSE -muistitestiä. Tämän lisäksi kartoitetaan kotona selviytymistä heikentävät sairaudet, asunto-olosuhteet ja sosiaalinen verkosto. (Asiakkaiden RaVa pääsääntöisesti 1.5 tai yli.)

2 Säännöllisen kotihoidon piiriin otetaan henkilö, joka ei selviydy arkielämän toiminnoista itsenäisesti, omaisten tai muiden palvelujärjestelmien ja palveluntuottajien avulla. Lähtökohtana on, että asiakkaan hoito ja huolenpito vaatii sosi-aali- tai terveydenhuollon henkilöstön ammattiosaamista.

3 Kotihoidon palvelu käynnistyy kotihoidon työntekijän **kartoituskäynnillä asiakkaan kotona**. Hän arvioi palveluntarpeen lähtökohtana asiakkaan omat voimavarat. Palvelun suunnittelussa mukaan otetaan asiakkaan lisäksi hänen omaisensa tai lähipiiri. Arvioinnissa otetaan huomioon myös yksityiset palvelut, vapaaehtoistyö ja lähipiirin osallistumismahdollisuudet. Yhdessä suunnitellaan tarkoituksenmukaisin järjestely hoidon ja hoivan toteutuksessa.

4 Hoivan, huolenpidon ja/tai sairaanhoidon tarpeen tulee olla **pääasiassa päivittäistä tai useita kertoja viikossa toistuvaa**.

Kun palvelun tarve on tilapäistä tai käyntitarve on kerran viikossa tai harvemmin, asiakas ohjataan ensisijaisesti yksityisille palveluntuottajille.

5 **Säännöllistä kunnallista kotihoitoa** voidaan antaa **myös** kerran viikossa tai harvemmin seuraavissa tilanteissa:

- henkilöllä ei ole taloudellisia edellytyksiä hankkia palveluja yksityisesti (esim. hän on oikeutettu täyteen kansaneläkkeeseen tai saa säännöllistä toimeentulotukea mm. lääkehankintoihin)
- muistihäiriöiselle tai mielenterveysasiakkaalle tai muille joiden perus- tai lääkehoito vaarantuu ilman kunnallisen kotihoidon käyntejä
- henkilön pääasiallisesta hoidosta vastaa omaishoitaja ja kotihoitoa tarvitaan omaishoidon tukemiseksi.

6 Kotiapua pyritään järjestämään ensisijaisesti tukipalvelujen turvin (kuten ateriakylvytys-, kuljetus- tai kauppapalvelut).

7 Kartoituskäynnin tehnyt tai palvelupyynnön vastaanottanut työntekijä arvioi palvelun tarpeen ja päättää palvelujen aloittamisesta. Päätöstä tehtäessä noudatetaan hyvää hallintokäytäntöä ja otetaan huomioon kuntalaisten yhdenvertaisuus.

8 Säännöllisen kotihoidon asiakkaan ja omaisten kanssa laaditaan **palvelu- ja hoitosuunnitelma**, jossa määritellään hoidon yksilöllinen toteuttaminen. Aloitetuista palveluista tarkistetaan aina tilanteen muuttuessa, vähintään kerran vuodessa. Kotihoidon käyntejä voidaan lisätä, vähentää tai lopettaa asiakkaan toimintakyvyn tai kokonaistilanteen mukaan.

9 **Tilapäinen palveluntarve** ohjataan ensisijaisesti yksityiselle palveluntuottajalle.

Kotihoito tekee sairaanhoidollisia tilapäiskäyntejä, jos asiakas ei terveydellisistä syistä pysty hakemaan hoitoa terveyskeskuksesta tai yksityisten palvelujen piiristä. Tilapäiskäyntejä voidaan tehdä myös omaishoidon tuen piiriin kuuluville, muistihäiriöisille ja mielenterveysasiakkaille.

10 Voinnin tarkistuskäynnin tarvitsevaa asiakasta suositellaan hankkimaan turvavälinein.

11 Kotihoitoon ei voida ottaa asiakasta, joka ei itse halua kotihoidon palveluja, vaikka ymmärtäisi hoidon tärkeyden kotona selviytymisen kannalta.

12 Hoitokäynnillä voimakkaasti päihteiden vaikutuksen alaisena olevalta aggressiiviselta asiakkaalta tarkistetaan yleistila ja palataan asiaan myöhemmin tai tarvittaessa hälytetään apua. Tilanteen toistuessa neuvotellaan omalääkärin kanssa jatkosta.

13 Työsuojelullisista syistä asiakkaan ei tule tupakoida hoitajan läsnä ollessa eikä tupakalle vieminen kuulu kotihoidon työntekijän tehtäviin.

**PIEKSÄMÄEN KAUPUNKI
SOSIAALITOIMI
KOTIIN ANNETTAVAT PALVELUT
11/2008**

KOTIHOIDON PALVELUT

Tilapäiskäynnit

Kotihoidosta ei pääsääntöisesti tehdä tilapäiskäyntiä, jos asiakas pääsee kulkemaan palvelupisteeseen, joko itsenäisesti tai saattajan avustamana.

Kotihoito tekee sairaanhoidollisen tilapäiskäynnin, jos asiakas tarvitsee paarikuljetuksen (mm. lonkkaleikatun hakasten poisto) tai hänen on vaikea päästä asunnostaan saattajan auttamanakin (esim. hissittömyys).

Iltaisin (klo 15-21) ja viikonloppuisin tehdään vain välttämättömät perus- ja sairaanhoidolliset tehtävät.

Läheisten toivotaan ilmoittavan etukäteen kotihoidon henkilöstölle, mikäli he ovat asiakkaan luona. Tällöin välttyään tarpeettomalta käynniltä ja aika hyödynnetään tehokkaammin muille kotihoidon asiakkaille. Etukäteen perutut käyntikerrat hyvitetään laskutuksessa.

Jos iltakäynnin ainoa syy on lääkityksen anto, asiasta neuvotellaan lääkärin kanssa ja pyritään muuttamaan lääkkeen antoaikaa, jos se on mahdollista.

Yöhoito

Asiakkaan yöaikaiset hoitokäynnit ovat mahdollisia kantakaupungin ja Naarajärven alueella. Asiakkaan yöhoidosta päättää kotihoidon tiimi, joka neuvottelee käyntien aloittamisesta ja ajankohdasta yöpartion ohjaajan kanssa. Yöhoiton tarpeellisuutta ja määrää arvioidaan säännöllisesti. Yöhoidon muutoksista tiedottaa asiakkaalle oman alueen kotihoitohenkilöstö.

Sairaalasta kotiutuvalle tai kotikokeilussa olevalle voidaan järjestää yöpartion käynti, jos se tukee kotona selviytymistä. Yöhoidon tarpeellisuutta arvioidaan uudestaan, kun kotiutus jää pysyväksi.

Yöhoidon tehtävät

- wc-käynneissä avustaminen (portatiivin ym. apuvälineiden käyttömahdollisuudet selvitetty)
- vaipanvaihto (mikäli käytettävissä olevat vaippavaihtoehdot eivät riitä ja ihon kunto sitä edellyttää)
- katetrointi (kun muut vaihtoehdot on selvitetty)
- asentohoito asiakkaille, jotka eivät itse pysty vaihtamaan asentoa ja henkilöillä, joilla painehaavauman riski on suuri
- turvapuuhelinhälytyksiin vastaaminen

- voinnin seuranta (esim. kotiutuskokeilut ja sairaalasta äskettäin kotiutuneet)
- turvallisuuden tunteen lisääminen/takaaminen

Hoidolliset tehtävät

tehdään lääkärin ohjeiden mukaan.

Ensisijaisesti asiakas käy itse tai lähipiirin saattamana laboratoriossa, mikä tukee asiakkaan kuntoutumista ja sosiaalista kanssakäymistä. Mikäli tämä ei saatettunakaan onnistu, otetaan verikokeet kotona.

Kotihoidon palveluna ainoastaan lääkkeidenjakoa tarvitsevat asiakkaat ohjataan mahdollisuuksien mukaan yksityiselle taholle, apteekin lääkejakoasiakkaaksi tai terveyskeskuksen aikuisvastaanotolle. Kotihoidosta varmistetaan, että asiakas löytää tarvitsemansa avun.

Haavahoidot tehdään lääkärin ohjeen mukaan. Haavan tilannetta arvioidaan jatkuvasti pyrkien tarkoituksenmukaiseen hoitomäärään. Apuna arvioinnissa ja viestittämisessä käytetään digikameraa tietosuojaohjeiden mukaan.

Avanne hoidetaan pohjia myöten 1–2 kertaa viikossa tai tarpeen mukaan.

Mahdollisuuksien mukaan asiakas/omainen opetetaan selviytymään diabeteksen hoidosta itsenäisesti. Asiakkaalle voidaan esim. kääntää insuliinikynä valmiiksi, jolloin hänelle jää vain pistäminen. Lääkärin kanssa arvioidaan insuliinihoidon toteutusta, esim. voiko 2-pistoshoidosta siirtyä kerran päivästä pistettävään.

Injektiot pistetään kotona lääkärin ohjeiden mukaisesti.

Verenpainetta mitataan sairauden vaiheen edellyttämällä tavalla. Saatujen arvojen pohjalta arvioidaan mittausriheyttä. Asiakasta/omaista ohjataan käyttämään omaa verenpainemittaria ja – korttia ja tarvittaessa puhelimitse ilmoittamaan muutoksista.

Lääkärin määräämät silmä- ja korvatipat tiputetaan asiakkaalle, mikäli asiakas itse tai lähipiiri ei pysty sitä hoitamaan. Kostutustipat pyritään antamaan muiden käyntien yhteydessä ja samalla arvioidaan niiden tarpeellisuutta.

Tukisidoksissa pyritään hoitoon, jonka asiakas pystyy tekemään itse tai jonka voi tehdä harvemmin esim. Comprilan sidokset tai tukisukkien käyttö. Tukisukkien laitto pyritään opastamaan asiakkaalle itselleen.

Kertakatetrointia opetetaan mahdollisuuksien mukaan asiakkaalle ja/tai hänen omaiselleen ja yhtämittaisen kestopatetroinnin pituutta lyhennetään ajoittaisilla

katetrittomilla kausilla. Kystofixin juuri hoidetaan vähintään kerran viikossa esim. suihkun yhteydessä, ellei ole erityistä syytä hoitaa useammin esim. tulehdus tai erityys.

Pääsääntöisesti asiakas ohjataan terveyskeskuksen vastaanotolle yksittäisiin hoidollisiin toimenpiteisiin kuten ompeleiden poistoon ja korvahuuhteluihin.

Välittömät hoivalliset tehtävät:

Henkilökohtaisen hygienian hoito:

- suihkutukset 1x viikko (poikkeuksena sairaanhoidolliset syyt, yksilölliset tarpeet)
- päivittäiset "pikkupesut"
- jalkojen perushoito, kuten kynsien leikkaus (asiakas hankkii tarvittavat välineet) ja tarvittaessa tilataan yksityinen jalkahoitaja
- ihon perusrasvaus

Välilliset hoivalliset tehtävät

hoidetaan pääsääntöisesti vain arkisin ja asiakkaille, jotka ovat säännöllisen kotihoidon piirissä ja jotka saavat myös perus- tai sairaanhoidollista palvelua.

Asiakkaan kanssa ulkoilu ja saattoapu:

- ulkoilu- ja saattoapuun pyritään löytämään omaisia ja vapaaehtoisia. Ulkoilu kotihoidon toimesta voidaan järjestää vain työtilanteen mukaan, tasapuolisuus huomioiden
- mikäli asiakkaan jatkohoidon kannalta on välttämätöntä ja työtilanne sen sallii kotihoito hoitaa kotihoidon säännöllisten asiakkaiden saaton lääkärille

Tekstiilihuolto:

- mikäli pyykkihuolto ei hoidu muuten, asiakkaan pyykkiä huolletaan, jos hänellä on oma kone tai vaihtoehtoisesti voidaan käyttää talon pyykkikoppaa, eikä se vaadi ylimääräistä käyntikertaa
- silitys, mankelointi, vaatteiden käsin pesu sekä mattojen, verhojen yms. pesu on järjestettävä omaisen/lähipiirin tai yksityisen palveluntuottajan toimesta

Vuodehuolto:

- lakanoiden vaihto 1 x kk. tai tarpeen mukaan
- pääsääntöisesti vuodevaatteiden tuuletus järjestetään omaisen tai yksityisen palveluntuottajan toimesta

Siistiminen:

- lattioiden imurointi asiakkaan käytössä olevissa tiloissa 1x /kk. (makuuhuone, olohuone ja eteinen), poikkeustapauksissa useammin. Toiminta-

kykyisen omaisen asuessa samassa taloudessa, pyritään siihen, että omainen huolehtii siistimisestä tai asiakasta ohjataan yksityisen palvelun piiriin.

- keittiön lattian lakaisu ja tahrojen poisto tarvittaessa
- wc:n ylläpitosiivous 1 x viikko sekä tarvittaessa
- roskien ulosvienti
- jääkaapin siistiminen. Pakastimen sulatus pääasiassa lähipiirin tai yksityisen palveluntuottajan toimesta.
- asiakkaan tiskien tiskaus

Asiointi:

- kauppapalvelun hoitavat omaiset tai kotihoidon tukipalvelu
- omaiset tai edunvalvoja huolehtivat pankki- ja muut asiointit, vain poikkeustapauksissa kotihoito
- avustusten kuten asumis- ja hoitotuki hakemusten täyttö kuuluu ensisijaisesti omaisille tai edunvalvojalle. Mikäli asiakkaalla ei ole omaisia/edunvalvojaa niin kotihoito voi ohjata täyttämässä.

Muut tehtävät ja asiat:

- postin haku postilaatikosta
- lumenluonti sisäänkäynnin edustalta, kun se on välttämätöntä liikkumisen turvaamiseksi
- puiden kantaminen ja puilla lämmittäminen, jos se on ainoa ruuan- ja talon lämmitysvaihtoehto, ensisijaisesti omaiset/läheiset tai yksityinen palveluntuottaja hoitaa puiden kantamisen
- kotihoidon tehtäviin ei kuulu lemmikkieläinten hoito ja ulkoilutus. Asiakkaan äkillisissä sairaus- tms. tapauksissa lemmikkieläimen hoito ohjataan yksityiselle palveluntuottajalle.